

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಅಂಗಳದ ಧ್ರುವತಾರೆ

‘ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ನನ್ನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು. ರಂಗಭೂಮಿ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕಲೆ-ರಂಗಭೂಮಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ದೊಡ್ಡ ಪಾಠಶಾಲೆ’ - ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ವೀರಣ್ಣ ಬೆಳಗಲ್ಲ ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿವು. ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2ರಂದು), 91ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದ ವೀರಣ್ಣನವರು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಲಾಕುಸುಮ. ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸಿರಿಕಂಠ, ಅದ್ಭುತ ನಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಉಸಿರಾಗಿದ್ದರು.

ವೀರಣ್ಣನವರ ತವರು ನೆಲ ಬೆಳಗಲ್ಲು. ಹಿಂದುಳಿದ ಶಿಕ್ಷಣಾತರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದ ವೀರಣ್ಣನವರ ಅಪ್ಪ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಬಯಲಾಟ ಕಲಾವಿದ. ತಾಯಿ ಈರಮ್ಮ ಗೃಹಿಣಿ. ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೀರಣ್ಣನವರು ಮಾತ್ರ ಬದುಕುಳಿದ ಗಂಡು ಮಗು. ಓಟೀಲು ವಾದಕರಾಗಿದ್ದ ತಂದೆ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಮಗನಿಗೆ ಬಯಲಾಟ ಕಲಿಸಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚು. ಹೀಗಾಗಿ ವೀರಣ್ಣ ಆರನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು; ‘ಭಕ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದ’ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ಬಯಲಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಯಲಾಟದ ಮೇಲಿನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಮೋಹವೇ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಇದ್ದ ಒಂದು ಮನೆ ಕರಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ವೀರಣ್ಣನವರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ಅಕ್ಷರ ಲೋಕದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ, ಭಜನೆ-ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ, ಬದುಕೆಂಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅನುಭವ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಣ್ಣದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ರಂಗಕಲೆಯನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಊರೂರು ಅಲೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ಈಡಾದರು. ಬಾಲಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಗದುಗಿನ ವೀರೇಶ್ವರ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ನಂತರ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರಂಗ ದಿಗ್ಗಜರಾದ ಶಿಡಗಿನಮೊಳ ವೈ.ಎಂ. ಚಂದ್ರಯ್ಯ, ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡರು ವೀರಣ್ಣನವರನ್ನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಲ್ಲು ವೀರಣ್ಣ ಧ್ರುವತಾರೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗೆ ಹೊಸರೂಪ ನೀಡಿದ ವೀರಣ್ಣ ಈಗ ಆಟ ಮುಗಿಸಿ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ.

■ ಡಾ. ದತ್ತಗೀರಸಾಹ್ ದಿನ್ನಿ

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ, ಸಂಗೀತ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ವೀರಣ್ಣನವರು ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ನಂತರ ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಭಾಗವತರ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಲಲಿತಮ್ಮ, ಚಂದ್ರಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದುಡಿದು ಅಪ್ಪಟ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರು. ‘ರಕ್ತ ರಾತ್ರಿ’ಯಲ್ಲಿನ ಶಕುನಿ ಪಾತ್ರವೆಂದರೆ ವೀರಣ್ಣನವರಿಗೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಆ ಪಾತ್ರ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕರ್ಣಾನಂದವನ್ನು ಮತ್ತು ಮೈಮನಗಳಲ್ಲಿ ಪುಳಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಭಿನಯದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿದ್ದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಗೆ

ಮುಂದಾದರು. ಅದು ಅವರ ಇಡೀ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ನೀಡಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಯಾದ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ವೀರಣ್ಣ ಬೆಳಗಲ್ಲು ಅವರು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

‘ಶ್ರೀ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ’ ತಂಡ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರು. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲೆಯ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿದರು. ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ‘ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ’, ‘ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ’, ‘ಬುದ್ಧ’, ‘ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ’, ‘ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ’, ‘ಅಂಬೇಡ್ಕರ್’ ಕಥನಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಕುಟುಂಬ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ, ಪಲ್ಸ್ ಪೋಲಿಯೊ, ಏಡ್ಸ್ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೂ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ವೀರಣ್ಣನವರ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಾಥ್ ನೀಡುತ್ತ, ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದವರು ಸಂಡೂರಿನ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದ ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ. ಅವರು ಗೊಂಬೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವೀರಣ್ಣನವರ

ಕನಸುಗಳಿಗೂ ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿದವರು. ಮೃದು ಮಾತಿನ, ಭಾವುಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳಗಲ್ಲು ವೀರಣ್ಣನವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ತ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟುವಾಗ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಮಂಡಿ ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರು ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿ, ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಣಿವರಿಯದೆ ದುಡಿದರು. ಅವರ ಕಲಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ‘ನಾಡೋಜ’, ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಗೌರವ ಸಂದಿವೆ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: feedback@sudha.co.in